Lietas Nr.C38034214

CA-0358-16/04

SPRIEDUMS

Latvijas Republikas vārdā

Valmierā, 2016.gada 3.novembrī

VIDZEMES APGABALTIESAS CIVILLIETU TIESAS KOLĒĢIJA

šādā sastāvā: tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese I.Pinne

tiesneši S.Bakmane un A.Bukavs

ar tiesas sēdes sekretāri S.Ābolu - Kalniņu

piedaloties prasītājai /pers. E/, advokātei I.Štrālei

atbildētājai /pers. F/

Valsts zemes dienesta pilnvarotai pārstāvei A.Bukai

izskatīja atklātā tiesas sēdē civillietu /pers.E/ prasībā pret /pers. F/ par braucamā ceļa servitūta nodibināšanu sakarā ar /pers. F/ apelācijas sūdzību par Valkas rajona tiesas 2016.gada 1.marta spriedumu.

Aprakstošā daļa.

/pers.E/griezusies tiesā ar prasības pieteikumu pret /pers. F/, lūdzot nodibināt piebraucamā ceļa servitūtu 3 m platumā un 96 m garumā nekustamajam īpašumam- zemes gabalam /Nosaukums A/ Brantu pagastā, Smiltenes novadā ar kadastra numuru /numurs A/par labu nekustamajam īpašumam – mājīpašumam /Nosaukums B/ Brantu pagastā, Smiltenes novadā ar kadastra numuru /numurs B/; piedzīt no atbildētājas tiesāšanās izdevumus (1.sēj.,1.1.8-9.).

Prasības pieteikumā norādīts, ka ar Valkas rajona zemesgrāmatu tiesneses 1999.gada 10.oktobra lēmumu prasītāja reģistrējusi Brantu pagasta zemesgrāmatas nodalījumā Nr.215 īpašuma tiesības uz nekustamo īpašumu „/nosaukums/", pēc nosaukuma maiņas - „/nosaukums/", Brantu pagastā, Smiltenes novadā (kadastra numurs /numurs D/). Nekustamais īpašums sastāv no dzīvojamās ēkas un trīs palīgceltnēm.

Mājīpašums atrodas un ir saistīts ar zemes gabalu /Nosaukums A/Brantu pagastā, Smiltenes novadā, kadastra numurs 9448-001-0019, uz kuru īpašuma tiesības Valkas rajona zemesgrāmatu nodaļas Brantu pagasta zemesgrāmatas nodalījumā Nr.87 reģistrējusi atbildētāja.

Zemesgrāmatā atbildētājai piederošam zemes gabalam nav noteikti apgrūtinājumi saistībā ar prasītājai piederošo mājīpašumu, jo mājīpašums zemesgrāmatā reģistrēts vēlāk, nekā atbildētājas īpašuma tiesības uz zemi.

Lai nodrošinātu nokļūšanu prasītājas mājīpašumā, nepieciešams nodibināt braucamā ceļa servitūtu, jo šim mērķim jāizmanto citai personai piederošs zemes īpašums. Mājīpašumam nav citas iespējas piekļūt, kā vien šķērsojot atbildētājai piederošo zemi. Jau vēsturiski ir izveidots ceļš, pa kuru no pašvaldībai piederošā ceļa var nokļūt prasītājas mājīpašumā. Ceļš ir ticis izmantots nokļūšanai mājīpašumā vismaz 40 gadus. Prasītāja piebraucamo ceļu lieto no brīža, kad viņa īpašumu iegādājās, bet mājīpašuma iepriekšējie īrnieki to lietoja jau ievērojamu laiku pirms tam.

Ceļa atrašanās vieta, garums un platums norādīts prasībai pievienotajā iespējamā ceļa servitūta izvietojuma shēmā, ko 2014.gada 13.martā izgatavojis mērnieks. No shēmas redzams, ka braucamā servitūta ceļa garums 96 m, bet vidējais platums ir 3 m, kas nepārsniedz Civillikuma 1158.pantā noteikto braucamā ceļa platumu.

Prasītāja ilgstoši mēģinājusi vienoties ar atbildētāju par zemes piespiedu nomas līguma, tajā skaitā pa servitūta, noslēgšanu, bet vienošanās nav panākta. Līdz brīdim, kad tika uzsāktas sarunas par servitūta noteikšanu, atbildētāja neliedza jau esošo ceļu izmantot nokļūšanai mājīpašumā. Pēc tam atbildētāja apzināti sāka kaitēt prasītājas interesēm, vispirms pārrokot pār ceļu grāvi, bet vēlāk vienā ceļa vietā iestādot trīs kokus. Līdz ar to šobrīd prasītājai nav iespējas izmantot dabā esošo ceļu un nokļūt mājīpašumā.

Prasībā dota atsauce uz LR Augstākās tiesas Tiesu prakses apkopojuma ,,Par tiesu praksi lietās, kas izriet no servitūtu tiesībām.2006.'' secinājumu 6.punktu, ka ,,servitūts nodibināms ar tiesas spriedumu, ja konstatēta nepieciešamība nodrošināt valdošo nekustamo īpašumu ar labumu ne tikai nejauši vai uz kādu laiku, bet ar savām pastāvīgām īpašībām, kas nepieciešami valdošajam nekustamajam īpašumam, lai tas varētu normāli funkcionēt (Civillikuma 1135.pants)''.

Ceļa servitūta noteikšana nekādā veidā neierobežo arī atbildētājas tiesības turpināt izmantot šo pašu ceļu, bet tikai nodrošina prasītājas vai citu personu, kas dzīvo, dzīvos vai kam turpmāk piederēs mājīpašums, tiesības izmantot ceļu, kas atrodas uz atbildētājas zemes, lai nokļūtu mājīpašumā.

Uzskata, ka ceļa servitūts jānodibina ar tiesas spriedumu tādā apmērā, kā tas norādīts pievienotajā shēmā, jo tas būtu saudzējošākais variants kalpojošam īpašumam un servitūta izlietotājs izmantotu jau iepriekš izveidotu ceļu, tādēļ nebūtu nepieciešams braucamo ceļu izbūvēt citā vietā /Nosaukums A/zemē, kā to piedāvāja atbildētāja.

Prasība pamatota ar Civillikuma 894., 1130., 1131., 1132., 1134., 1135., 1141., 1148., 1158., 1159., 1162., 1163., 1164.pantu.

Atbildētāja tiesā iesniegusi rakstveida paskaidrojumu par prasību, norādot, ka prasību neatzīst un lūdz to noraidīt (1.sēj.,1.1.38.).

Atbildētāja prasītājai noteikusi ceļu, pa kuru var nokļūt savā īpašumā un šis ceļš noteikts tā, lai pēc iespējas mazāk apgrūtinātu atbildētājas īpašumu. Savukārt prasītāja savas ērtības labad vēlas, lai tiesa noteiktu tādu ceļu, kurš pārmērīgi apgrūtinātu atbildētājas nekustamo īpašumu.

Ar Valkas rajona tiesas 2016.gada 1.marta spriedumu prasība apmierināta (1.sēj.,1.1.130-133).

Tiesa nodibinājusi ceļa servitūtu uz braucamo ceļu nekustamam īpašumam Smiltenes novada, Brantu pagasta /Nosaukums A/ ar kadastra Nr. /numurs/, kas reģistrēts Brantu pagasta zemesgrāmatas nodalījumā Nr. 87, kā kalpojošam nekustamam īpašumam, par labu nekustamam īpašumam Smiltenes novada, Brantu pagasta /Nosaukums B/, kadastra Nr. /numurs D/, kas reģistrēts Brantu pagasta zemesgrāmatas nodalījumā Nr.215, kā valdošajam īpašumam, pa dabā esošo ceļu 3 m platumā, 96 metri garumā.

Tiesa piedzinusi no /pers. F/ par labu /pers.E/tiesas izdevumus: valsts nodevu 71,14 EUR, ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 9,40 EUR, un ar lietas vešanu saistītos izdevumus advokāta palīdzības samaksai 540 EUR.

Tiesa piedzinusi no /pers. F/ valsts labā ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 10,30 EUR.

Tiesa atzinusi, ka lietā nepastāv strīds par abu saistīto īpašumu piederību pusēm.

Tiesa nodibinājusi, ka prasītājas nokļūšana īpašumā /Nosaukums B/ iespējama pa dabā esošu ceļu, kas ved caur atbildētājas īpašumu /Nosaukums A/. Tiesa no pušu paskaidrojumiem un lietas materiāliem secinājusi, ka minētais ceļš ilgstoši izmantots nokļūšanai abos īpašumos.

Tiesa atsaukusies uz Civillikuma 1231.un 1156.pantu, ka servitūtu nodibina ar likumu, ar tiesas spriedumu, ar līgumu vai testamentu, ka ar ceļa servitūtu var piešķirt tiesību: 1) uz kājceļu, 2) uz lopu ceļu, un 3) uz braucamo ceļu. Atbilstoši Civillikuma 1141.pantam, tiesa atzinusi, ka katra reālservitūta pastāvēšanai vajadzīgi divi nekustami īpašumi, no kuriem viens apgrūtināts otram par labu: pirmais ir saistītais jeb kalpojošais, otrais tiesīgais jeb valdošais.

Tiesa atzinusi, ka prasītājas īpašums /Nosaukums B/ konkrētajā gadījumā ir valdošais, bet atbildētājas īpašums /Nosaukums A/ - kalpojošais īpašums. Tiesa atsaukusies uz Civillikuma 1146.pantu, ka kalpojošam nekustamajam īpašumam ir jādod labums valdošajam nekustamajam īpašumam, ne tikai nejauši vai uz kādu laiku, bet ar savām pastāvīgajām īpašībām.

Tiesa norādījusi uz Smiltenes novada domes 2015.gada 29.septembra atzinuma 3.punkta otro un trešo rindkopu, secinot, ka iepriekš prasītājas lietotā iebrauktuve un prasības pieteikumā minētais ceļš dabā nav saglabājies, uz tā iestādīti kociņi, nobrauktuve no servitūta ceļa, kas savieno ar pašvaldības ceļu ,,/nosaukums/'' likvidēta un to likvidējusi atbildētāja.

Tiesa, izvērtējot prasītājas norādīto braucamā ceļa servitūta variantu, atzinusi, ka vissaudzīgākais variants būtu ceļa servitūtu noteikt caur atbildētājas pagalmu, bet tajā pat laikā tiesa ņēmusi vērā arī atbildētājs vēlmi, lai caur viņas pagalmu netiktu braukts.

Tiesa atzinusi, ka ceļa servitūta variants, kas atspoguļots iespējamā ceļa servitūta izvietojuma shēmā piebraukšanai pie dzīvojamās mājas Smiltenes novada Brantu pagasta īpašumā /Nosaukums A/, kas mērīta 2014.gada 13.martā, atzīstams par objektīvāko un saudzējošāko variantu arī atbildētājas īpašumam.

Tiesa, nodibinot servitūtu, atzinusi, ka nav pamata piemērot Civillikuma 894.panta noteikumus. Šajā sakarībā tiesa atsaukusies uz Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta un Judikatūras nodaļas tiesu prakses apkopojuma „Par tiesu praksi lietās, kas izriet no servitūtu tiesībām" (apstiprināts ar Senāta Civillietu departamenta tiesnešu un Civillietu palātas tiesnešu kopsēdes 2006.gada 22.decembra lēmumu) secinājumu 8.punktu, ka faktisks lietojums (precario) nepiešķir valdošā nekustamā īpašuma īpašniekam servitūta tiesību, ja servitūts nav nodibināts Civillikuma 1231.panta kārtībā.

Tiesa atzinusi, ka jautājums par atbildētājas uz ceļa iestādītajiem kociņiem risināms pusēm savstarpēji, jo atbildētāja viņas norādītos kokus sastādījusi laikā, kad prasība jau bijusi iesniegta tiesā. Tiesas ieskatā atbildētāja, būdama kalpojošā nekustamā īpašuma īpašniece, nedrīkst traucēt servitūta ceļa izlietojumu, liekot šķēršļus tā izlietotājai.

Par Valkas rajona tiesas 2016.gada 1.marta spriedumu atbildētāja iesniegusi apelācijas sūdzību, lūdzot lietu izskatīt atkārtoti pēc būtības (1.sēj.,l.l.181-186).

Norāda, ka spriedums neatbilst Civilprocesa likuma 193.panta piektās daļas kritērijiem un tiesai nebija iespējams lietu izspriest tikai pēc pušu paskaidrojumiem, neesot nevienam pierādījumam.

Tiesai bija jāņem vērā vienīgais pierādījums, t.i. Smiltenes novada domes 2015.gada 29.septembra atzinums par ceļa servitūta noteikšanu. Minētajā atzinumā konstatēts, ka abu pušu piedāvātie ceļa servitūta varianti bija līdzvērtīgi un abiem ir nepieciešams finansiāls ieguldījums ceļa izbūvē, ka apsekošanas brīdī neeksistē neviens no ceļiem. Atbildētāja jau bija ieguldījusi savus līdzekļus nobrauktuves atjaunošanai vietā, kur ceļu piedāvāja atbildētāja.

Tiesas secinājums, ka atbildētāja nav pierādījusi cita ceļa varianta esamību, ir pretrunā pašvaldības atzinumā konstatētajam.

Dota atsauce uz judikatūru, kas atzīst, ka nosakāmi tikai tādi servitūti, kuri absolūti nepieciešami, bet konkrētajā gadījumā prasītāja vēlas tikai sev labvēlīgāko variantu.

Prasītājas norādītā ceļa vieta sadala atbildētājas teritoriju nevēlamos gabalos, kas liedz to izmantot funkcionāli un tur jau ir iestādīti augi un iesēts zāliens. Tiesas nodibinātais servitūts liedz pašai atbildētājai izmantot savu zemi piebraukšanai pie dzīvojamās mājas un malkas šķūņa.

Prasītājai bija pienākums paziņot tiesai par faktisko apstākļu izmaiņu, jo spēkā stājies Valkas rajona tiesas 2014.gada 7.decembra spriedums pušu strīdā par nomas tiesisko attiecību nodibināšanu, līdz ar ko servitūta ceļa garums ir samazinājies.

Atbildētāja pēc būtības apstrīd mērnieka /pers. K/ sagatavoto ceļa izvietojuma shēmu, jo tā sastādīta jau pēc datuma, kad mērniekam beidzies sertifikāta derīguma termiņš, kas bija līdz 2015.gada 21.decembrim.

Atbildētājas ieskatā nodibinātais servitūta ceļš faktiski tiek izrauts no atbildētājai piederošās kultivētās zemes un nodots prasītājai bezmaksas nomā. Tātad šajā gadījumā nav ievērotas kalpojošā nekustamā īpašuma īpašnieces intereses.

Uzskata, ka pašvaldības piedāvātais ceļa variants vismazāk apgrūtina kalpojošo nekustamo īpašumu.

Dotas atsauces uz Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2004/48/EK Par intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanu 14.pantu, norādot, ka prasītājai ir tiesības uz izdevumu atlīdzināšanu saprātīgā un taisnīgā apmērā. Līdz ar to spriedums daļā par izdevumu par advokāta palīdzību atlīdzināšanu nav pamatots un tiesa nav ievērojusi starptautiskos principus, pārkāpjot Civilprocesa likuma 5.panta piektās daļas un Satversmes 92.panta noteikumus. Nav nekāda pamata piedzīt no atbildētājas izdevumus, kas saistīti ar līguma par ceļa servitūta noteikšanu sastādīšanu. Minētais jautājums skatīts ārpustiesas kārtībā un vienošanos puses nav panākušas. Valkas rajona tiesa vienlaikus izskatījusi divas civillietas pušu strīdos, tajā skaitā par nomas tiesisko attiecību nodibināšanu. Izskatāmajā lietā notikušas 5 tiesas sēdes, bet tikai par divām tiesas sēdēm advokātei prasītāja samaksājusi. Savukārt citā lietā notikušas 3 tiesas sēdes, par kurām advokātei nav maksāts. Līdz ar to atbildētājai rodas šaubas par advokāta palīdzības apmaksai noteiktās summas aprēķinu konkrētajā lietā. Uzskata, ka konkrētajā gadījumā būtu piemērojami arī Civilprocesa likuma 44.panta piektās daļas noteikumi par advokāta palīdzībai iztērēto līdzekļu samērīgu atlīdzinājumu.

Prasītāja iesniegusi rakstveida paskaidrojumu uz apelācijas sūdzību (2.sēj., l.l.7-8.).

Norādīts, ka prasītāja ir gatava piedalīties vēsturiskā ceļa atjaunošanas pasākumos, ieguldot līdzekļus tādā apmērā, kas dotu iespēju braukt pa vēsturiski pastāvējušo ceļu, kam ir pietiekami stingrs pamats. Līdzekļi pastāvoša ceļa atjaunošanai ir ievērojami mazāki nekā jauna ceļa izbūvei.

Atbildētāja maldina tiesu norādot, ka vēsturiskā ceļa vietā ir kultivētas garības, jo viņai nav lauksaimniecības dzīvnieku, kam būtu nepieciešamas garības. Nepamatots ir arī atbildētājas norādītais viedoklis, ka prasītājas pieprasītais ceļš faktiski sadala viņas īpašumu nevēlamos gabalos.

Uzskata par absolūti nepamatotu apelācijas sūdzībā norādīto, ka ceļa servitūta shēmā norādītais ceļš faktiski liedz atbildētājai to izmantot, jo nobrauktuve atrodas uz citai personai piederošas zemes. Lietā jau ir iesniegti pierādījumi, ka prasītāja ir vienojusies ar norādītās zemes īpašnieku par to, ka konkrētā viņa zemes daļa tiek izmantota kā servitūta ceļš. Tādejādi arī atbildētājai nebūtu šķēršļi izmantot pastāvošo nobrauktuvi, par kuru ar līgumu jau ir nodibināts ceļa servitūts.

Patiesībai neatbilst arī sūdzībā norādītais, ka mērniekam /pers. K/ sertifikāts ir beidzies 2015.gada 21.decembrī, jo Latvijas mērnieku biedrības mājas lapā atrodama informācija, ka /pers. K/ kā zemes kadastrālā uzmērītāja sertifikāts Nr. AB 000000061 ir izsniegts 22.12.2010. un ir spēkā līdz 21.12.2020.

Tiesas sēdē atbildētāja /pers. F/ apelācijas sūdzību uzturēja spēkā un prasību neatzina. Paskaidroja, ka ir piedāvājusi prasītājai citu ceļa variantu piebraukšanai viņas mājīpašumam, konkrēti pa šķūņa, kas atrodas uz atbildētājas zemes aizmuguri. Uzskata, ka braukšana pa šķūņa priekšpusi nav saudzējoša attiecībā pret atbildētājas īpašumu. Nepiekrīt tam, ka prasītājas norādītajā vietā būtu dabā konstatējams ceļš. Ceļa vieta sen ir apstādīta un ar zāli aizaugusi. Uzskata, ka prasītāja vēlas tikai sev labvēlīgāko ceļa variantu, neņemot vērā zemes īpašnieces tiesības pilnībā izmantot savu zemi un gūt labumu. Tāpat uzskata, ka tiesai bija jāņem vērā Smiltenes novada domes atzinumā norādītais par to, ka vēlamāks ir ceļa servitūta variants, kurā ceļš iet pa šķūņa aizmuguri un netraucē atbildētājas iespējām izmantot šķūni un savu zemi. Prasītājas variants nepamatoti sadala atbildētājas zemi divos gabalos, kas ir neizdevīgi un nav saudzīga attieksme pret kalpojošo īpašumu. Bez tam jāņem vērā, ka ceļa nobrauktuvi jau pa saviem līdzekļiem ir atjaunojusi tieši atbildētāja.

Prasītāja /pers.E/tiesas sēdē prasību uzturēja spēkā, bet apelācijas sūdzību neatzina. Paskaidroja, ka jau vismaz 40 gadus gan iepriekšējie māju īmnieki un arī viņa pati kopš īpašuma privatizācijas ir izmantojusi dabā pastāvošo ceļu, kuru mērnieks norādījis savā shēmā. Ceļš ir dabā pastāvošs, tomēr kādus divus gadus, kopš atbildētāja liegusi braukt pa to, ceļš ir aizaudzis, taču tā grunts ir saglabājusies. Zālāju un kociņus atbildētāja uz ceļa iestādījusi jau strīdus laikā. Arī atbildētājas mājā dzīvojošie iedzīvotāji izmantojuši tieši to pašu ceļu. Ceļš, kuru piedāvā atbildētāja, faktiski ir bez jebkādas grunts, tas ir slīpumā un pa to nav iespējams braukt ar smago tehniku. Ceļa nobrauktuve faktiski atrodas uz citas personas īpašuma, ar kuru prasītajai jau ir vienošanās par servitūta izmantošanu.

Lietā pieaicinātās institūcijas Valsts zemes dienesta pārstāve A.Buka tiesas sēdē izteica viedokli, ka pusēm šajā jautājumā būtu jārod kompromiss. Apsekojot konkrēto vietu, ir redzams, ka uz doto brīdi ceļš dabā nav konstatējams, taču ceļa vieta, ko piedāvā atbildētāja, diez vai ir izmantojama, jo aiz šķūņa sākas slīpums. Tajā vietā ir vērojams mitrums un jauna braucamā ceļa izveidošana var būt apgrūtināta.

Lietā pieaicinātās institūcijas Smiltenes novada domes pārstāvis uz tiesas sēdi nav ieradies. Lietā nav saņemti neierašanos attaisnojoši pierādījumi, tāpat nav lūgts lietas izskatīšanu atlikt. Līdz ar to kolēģija uzskata, ka prasība un apelācijas sūdzība izskatāmas bez pašvaldības pārstāvja klātbūtnes.

Motīvu daļa.

Civillietu tiesas kolēģija, noklausījusies abu pušu un Valsts zemes dienesta pārstāves paskaidrojumus, pārbaudījusi un novērtējusi lietā iegūtos pierādījumus to kopumā, atzīst, ka prasība par braucamā ceļa servitūta nodibināšanu ir pamatota un apmierināma.

Lietā nodibināts un pusēm nav strīda, ka īpašuma tiesības uz nekustamo īpašumu /Nosaukums A/, Brantu pagastā, Smiltenes novadā, kadastra Nr. /numurs/, Brantu pagasta zemesgrāmatas nodalījumā Nr.87 ir nostiprinātas atbildētājai /pers. F/ (1.sēj., l.l.13-14). Nekustamais īpašums sastāv no zemes gabala 43,4 ha platībā, dzīvojamās mājas un vienas saimniecības ēkas. Īpašuma tiesības zemesgrāmatā reģistrētas 1996.gada 27.novembrī.

Tāpat lietā nav strīda, ka prasītājai /pers.E/pieder nekustamais īpašums /Nosaukums B/, ar kadastra Nr. /numurs B/, kas sastāv no dzīvojamās ēkas (saskaņā ar inventarizācijas dokumentiem liters Nr.1) un trīs palīgceltnēm (saskaņā ar inventarizācijas dokumentiem liters Nr.2, Nr. 3,Nr.4) (1.sēj., l.l.12). Zemesgrāmatas nodalījuma I daļas 1.iedaļas 2.1. ierakstā norādīts, ka ēkas saistītas ar zemes gabalu Brantu pagasts, /Nosaukums A/, kadastra numurs 9448 001 0019, Brantu pagasta zemesgrāmatas nodalījums Nr.87, zemes īpašniece /pers. F/. Īpašuma tiesības prasītājai zemesgrāmatā reģistrētas 1999.gada 11.oktobrī.

Tiesa nodibinājusi un par to nav strīds, ka prasītājas nokļūšana viņai piederošajā īpašumā /Nosaukums B/ iespējama, vienīgi šķērsojot atbildētājai piederošo zemes īpašumu.

Civillikuma 1130.pants noteic, ka servitūts ir tāda tiesība uz svešu lietu, ar kuru īpašuma tiesība uz to ir lietošanas ziņā aprobežota kādai noteiktai personai vai noteiktam zemes gabalam par labu. Servitūtus nodibina ar likumu, ar tiesas spriedumu, ar līgumu vai testamentu (Civillikuma 1231.pants). Katra reālservitūta pastāvēšanai vajadzīgi divi nekustami īpašumi, no kuriem viens apgrūtināts otram par labu; pirmais ir saistītais, jeb kalpojošais, otrs tiesīgais, jeb valdošais (Civillikuma 1141.pants).

Prasītāja savā prasībā lūgusi noteikt Civillikuma 1156.pantā norādīto braucamā ceļa servitūtu.

Prasītāja kā braucamā servitūta ceļa variantu norādījusi uz dabā jau kādreiz pastāvējušu ceļu, atbilstoši mērnieka /pers. K/ 2014.gada 13.martā mērītajai un sagatavotajai iespējamā ceļa servitūta shēmai – ceļš 3 m platumā, 96 m garumā (1.sēj., l.l.11).

Atbildētāja no savas puses prasītājas norādītajam ceļa variantam nepiekrīt un uzskata, ka piekļūšanai mājīpašumam "/nosaukums/" ir iespējams izmantot citu ceļa vietu, kas ved pa atbildetājas zemi aiz šķūņa, atbilstoši tā paša mērnieka /pers. K/ izstrādātajai iespējamās zemes nomas teritorijas un piebraucamā ceļa shēmai (1.sēj., l.l.59), ko pēc būtības atzinusi arī Smiltenes novada pašvaldība.

Kolēģija atzīst, ka tiesas sēdē apskatot kā prasītājas piedāvāto, tā arī atbildētājas piedāvāto ceļa variantu piekļūšanai prasītājas mājīpašumam, par samērīgāku un objektīvu atzīstams prasībā norādītais braucamā ceļa variants.

Vienlaicīgi kolēģija nepiekrīt atbildētājas viedoklim, ka prasītais ceļa variants būtu nesaudzīgs pret kalpojošo īpašumu un liegtu atbildētājai kā

zemes īpašniecei pilnvērtīgi izmantot savu zemi.

Tiesas sēdē tika noskaidrots un par to nav strīds, ka uz mājīpašumu /Nosaukums B/ (agrāk /Nosaukums D/) Brantu pagastā ir bijis izbūvēts un pastāvējis ceļš, kuru mērnieks savā iespējamā ceļa servitūta izvietojuma shēmā nosaucis kā "pastāvoša ceļa vieta- piebraukta grunts bez seguma". To, ka norādītajā vietā ir bijis māju ceļš, apstiprina SIA "Vidzemīte" 2015.gada 26.janvāra atbilde Valkas rajona tiesai, kurā norādīts, ka ceļš uz dzīvojamo māju /Nosaukums B/tika ierīkots reizē ar šī objekta celtniecību, dzīvojamā māja /Nosaukums B/ ekspluatācijā nodota 1963.gada 28.decembrī. Tātad kolēģija secina, ka vismaz no 1963.gada decembra ceļš ir pastāvējis un bijis lietojams, kā to savos paskaidrojumos apgalvojusi prasītāja. Ceļš ticis ierīkots tieši nokļūšanai uz mājīpašumu /Nosaukums B/.

Lietā nodibināts, ka pusēm strīds par pastāvošā ceļa izmantošanu sācies 2013.gadā, kad atbildētāja norobežojusi pastāvošo ceļu, aizliedzot pa to prasītājai pārvietoties. Nav strīda, ka 2014.gadā uz ceļa nobrauktuves izraksts grāvis un vēlāk uz ceļa pati atbildētāja sastādījusi kokus. Līdz ar to kolēģijas ieskatā fakts, ka pastāvošais ceļš šobrīd dabā nav konstatējams, ir apaudzis ar zālienu, ir tikai pašas atbildētājas rīcības rezultāts un vaina, jo nelietojot ceļu, tā vieta aizaug. Tomēr kolēģijas ieskatā šāda rīcība nenozīmē, ka pastāvošais ceļš vai tā grunts būtu pilnībā izzudusi un nebūtu atjaunojama.

Tāpat kolēģija nepiekrīt atbildētājas viedoklim, ka prasītājas mājīpašumam ir iespējams piekļūt pa citu ceļu, kas ved aiz atbildētājai piederošā šķūņa. Kolēģijas ieskatā atbildētāja faktiski nav pierādījusi, ka uz viņas zemes atrodas otrs tāds ceļš, pa kuru cauru gadu visos laika apstākļos būtu iespējams piekļūt prasītājas mājīpašumam. Kā noskaidrots tiesas sēdē, tad dabā ceļa aiz šķūņa nav, veidojas zemes slīpums un, kā paskaidroja Valsts zemes dienesta pārstāve, tad norādītā vieta ir mitra un ceļa izbūve var būt apgrūtināta.

Tādējādi tiesai neradās pārliecība, ka atbildētājas un līdz ar to arī Smiltenes novada domes apsekošanā uzrādītā ceļa vieta būtu dabā reāli izbūvējama. Bez tam kolēģija uzskata, ka šajā gadījumā, ņemot vērā faktu, ka uz mājīpašumu /Nosaukums B/ jau vēsturiski ir bijis izveidots piebraucamais ceļš un tas kalpojis vismaz 40 gadus, ir nesamērīgi uzlikt par pienākumu atbildētājai izbūvet jaunu ceļu, kas nenoliedzami prasa ievērojamus ieguldījumus.

Kolēģijas ieskatā nepamatots ir apelācijas sūdzības argumnets, ka tiesas nodibinātais servitūta ceļš liedz pašai prasītājai izmantot savu zemi piebraukšanai pie mājas un šķūņa. Kā tiesas sēdē tika noskaidrots, apskatot fotogrāfijas (2.sēj., l.l.16), tad pirms 40 gadiem ierīkotais ceļš netraucē arī pašai atbildētājai piekļuvi viņas šķūnim ,jo ceļš ved tieši garām šķūnim, tā durvis neatrodas ceļa pusē, bet gan ēkas galā. Tiešī šķūņa aizmugurē, kur atbildētāja piedāvā braukšanu uz prasītājas īpašumu, ir novietoti atbildētājai piederošie kokmateriāli un citas mantas. Arī pati atbildētāja piebraukšanai pie šķūņa un darbībai tieši šķūņa aizmugures daļā, daļēji izmanto prasītājas norādītā ceļa vietu. Šķūņa priekšpusē, kā redzams no fotogrāfijām, nekāda darbība nenotiek.

Kolēģija nepiekrīt arī apelācijas sūdzības argumnetam, ka ceļa servitūta nodibināšana prasītājas norādītajā vietā traucētu atbildētājai izmantot savu zemi vai pat tiktu atņemtas kultivētās zemes platības. Kolēģija šajā sakarībā tomēr ņem vērā apstākli, ka pastāvošo ceļa vietu pati atbildētāja ir kultivējusi un apstādījusi tieši strīdus laikā. Tieši pati atbildētāja ir veikusi darbības, lai savulaik ierīkotu ceļa vietu likvidētu un apstādītu. Tieši atbildētājas darbību rezultātā šodien vairs agrāk pastāvošs ceļš nav dabā konstatējams. Būtībā kolēģija uzskata, ka pie apstākļiem, kad prasītājai piederošā zeme ir vairāk kā 40 ha platībā, iztrūkst pierādījumu, ka atbildētāja, kura arī pēc būtības pastāvīgi savā īpašumā nedzīvo, veiktu tādu lauksaimniecisko ražošanu vai darbības, kurām ceļa sarvitūts varētu traucēt, tad ceļa servitūta nodibināšanu vietā, kur ceļš arī vēsturiski ir bijis, nevar uzskatīt par īpašuma tiesību nesamērīgu aprobežojumu. Kolēģija uzskata ka zāliena iesēšana vai dažu koku iestādīšana strīdus laikā nenozīmē, ka pastāvošā ceļa izmantošana būtu neiespējama vai nesamērīga prasība.

Izlemjot jautājumu par servitūta nodibināšanu, būtiski ir konstatēt nepieciešamību nodrošināt valdošo nekustamo īpašumu ar labumu ne tikai nejauši vai uz kādu laiku, bet ar savām pastāvīgām īpašībām (Civillikuma 1146.pants). Minētais izriet no Civillikuma 1135.panta jēgas, kas noteic, ka servitūtam ir jādod labums tā izlietotājam. Tātad ceļa servitūta jēga ir tāda, ka to izmanto nevis tikai īsu laiku un reizēm, bet gan tas izmantojams pastāvīgi un ilgstoši. Tanī pašā laikā pēc vispārīgā principa servitūts ir nodibināms apmērā, kas vismazāk apgrūtina kalpojošo īpašumu, bet tā lai reāli būtu izmantojams piekļūšanai valdošajam īpašumam pēc nepieciešamības.

Apelācijas tiesa nevar piekrist apelācijas sūdzībā izteiktajam viedoklim, ka pirmās instances tiesa, apmierinot prasību, nebūtu ņēmusi vērā Civillikuma 1139.pantu un pretēji tajā norādītajam būtu nodibinājusi servitūtu neņemot vērā saudzīgumu attiecībā pret kalpojošo īpašumu.

Apelācijas sūdzībā izteiktos iebildumus par atbildētājai piederošās zemes sadalīšanu un līdz ar to nespēju iegūt labumu no kultivētas zemes kolēģija atzīst par tādiem argumentiem, kas nevar ietekmēt ceļa servitūta nodibināšanu prasītājas norādītajā vietā.

Kolēģijas ieskatā nepamatots ir arī apelācijas sūdzības iebildums, ka tiesa nav ņēmusi vērā Smiltenes novada domes 2015.gada 29.septembra atzinumu ar ieteikumu par iespējamā ceļa servitūta nodibināšanu (1.sēj., l.l.101-104). Pirmkārt, minētais atzinums nav uzskatāms par pierādījumu lietā, jo tajā, kā norādīts pašā atzinumā, ir izteikts tikai iestādes viedoklis par uzdotajiem jautājumiem. Otrkārt, arī dome vairākkārt norādījusi, ka abu pušu piedāvātie varianti ir līdzvērtīgi un pusēm būtu jāpanāk kompromiss minētajā jautājumā. Treškārt, domes atzinumā arī ir norādīts, ka precīza servitūta ceļa apmēra noteikšanai nepieciešams veikt braucamā ceļa servitūta uzmērīšanu un plāna izgatavošanu, taču šajā gadījumā tāda nav veikta.

Kolēģija nepiekrīt apelācijas sūdzībā izteiktajam argumentam, ka prasība būtu noraidāma tā iemesla dēļ, ka prasītājas iesniegtā iespējamā ceļa servitūta shēmu izstrādājis mērnieks, kuram tajā laikā nav bijis atbilstoša sertifikāta. Latvijas mērnieku biedrības mājas lapā atrodama informācija, ka /pers. K/, kā zemes kadastrālā uzmērītāja, sertifikāts Nr. /numurs/ ir izsniegts 2010.gada 22.decembrī un ir spēkā līdz 2020.gada 21.decembrim. Tātad gan uzmērīšanas darbus, kas veikti 2014.gada 13.martā, gan vēlākās shēmas izstrādi mērnieks veicis spēkā esošā sertifikāta darbības termiņā.

Faktiski dotajā brīdī apelācijas tiesa nesaskata šķēršļus servitūta ceļa nodibināšanai atbildētājas īpašumā, jo arī kolēģijas ieskatā prasītājas norādītais ceļa variants ir atzīstams par visoptimālāko, kā arī tiesa nesaskata nekādu sevišķu apgrūtinājumu atbildētājas īpašumam.

Kaut arī pirmās instances tiesa atsaukusies uz Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta un Judikatūras nodaļas tiesu prakses apkopojuma „Par tiesu praksi lietās, kas izriet no servitūtu tiesībām" (apstiprināts ar Senāta Civillietu departamenta tiesnešu un Civillietu palātas tiesnešu kopsēdes 2006.gada 22.decembra lēmumu) secinājuma 8.punktu, ka faktisks lietojums (precario) nepiešķir valdošā nekustamā īpašuma īpašniekam servitūta tiesību, ja servitūts nav nodibināts Civillikuma 1231.panta kārtībā, tomēr kolēģijas ieskatā dotajā gadījumā ir jāņem vērā fakts, ka prasītāja ne tikai ilgstoši ir lietojusi pastāvošu ceļu, bet tas ir bijis ierīkots tieši nokļūšanai uz mājīpašumu /Nosaukums B/To savā vēstulē tiesai ir norādījusi SIA "Vidzemīte".

Tāpat kolēģijas ieskatā šķērslis prasības apmierināšanai un servitūta nodibināšanai nevar būt fakts, ka servitūta ceļa iebrauktuve sākas citam piederošā īpašumā. Kā redzams no lietā iesniegtā Līguma par ceļa servitūta nodibināšanu, tad 2014.gada 29.maijā prasītāja ir vienojusies ar nekustamā īpašuma /Nosaukums B/ Brantu pagastā īpašnieku /pers. M/ par servitūta tiesību izmantošanu ceļa posmā, kas atrodas uz /pers. M/ piederošās zemes un piekļaujas pašvaldības ceļam (1.sēj., l.l.106). Kolēģijas ieksatā arī minētais fakts nevar būt par pamatu prasības noraidīšanai, jo konkrētais ceļa posms ir pats ceļa sākuma posms, kur māju ceļš savienojas ar pašvaldības ceļu.

Kolēģija atzīst, ka pēc būtības pirmās instances tiesas spriedums ir pareizs un atbilst piemērotajām tiesību normām.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 41.pantu, apmierinot prasību, no atbildētājas prasītājas labā piedzenami tiesas izdevumi, kas sastāv no valsts nodevas 71,14 EUR un ar lietas izskatīšanu saistītiem izdevumiem 9,40 EUR .

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 44.pantu no atbildētājas prasītājas labā piedzenami arī ar lietas vešanu saistītie izdevumi 470 EUR, t.i. izdevumi par prasības sagatavošanu 70 EUR, pārstāvību pirmās un otrās instances tiesā 400 EUR. Kolēģija uzskata, ka izdevumi par advokāta palīdzību zemes nomas līguma un vienošanās par servitūta noteikšanu sastādīšanai nav piedzenami, jo minētās darbības veiktas kā ārpustiesas kārtībā veikti pasākumi un neattiecas uz konkrēto strīdu. Bez tam vienošanās par ceļa servitūta noteikšanu pusēm tā arī nav parakstīta. Līdz ar to izdevumi advoktam nav saistīti ar konkrētās civillietas izskatīšanu tiesā. Šajā sakarībā kolēģija par nepamatotu atzīst apelācijas sūdzībā doto atsauci uz Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2004/48/EK Par intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanu 14.pantu. Kolēģija uzskata, ka ar lietas vešanu saistīto izdevumu atlīdzināšana pusei, kuras labā taisīts spriedums, dotajā gadījumā notiek, pamatojoties uz Civilprocesa likuma 44.pantu, nevis ES tiesību normām, kas regulē intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanu. Kolēģija uzskata, ka konkrētajā lietā nav pamata piemērot Civilprocesa likuma 44.panta piektā daļā paredzēto tiesību samazināt atlīdzināmo izdevumu apmēru. No lietas materiāliem ir redzams, ka prasītāja jau ilgstoši ir mēģinājusi strīdu risināt arī ārpustiesas kārtībā, bet tajā pašā laikā atbildētāja no savas puses ir pieļāvusi darbības, kas ierobežojušas tieši pastāvošā ceļa izmantošanu un uzturēšanu. Līdz ar to tiesai ir pamats atlīdzināt prasītājas izlietotos izdevumus tieši tiesvedībai to faktiskajā apmērā.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 39., 42.pantu no atbildētājas valsts labā piedzenami arī pārējie ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi (pasta izdevumi) 15,49 EUR. Piedzīto summu labprātīgai samaksai nosakāms termiņš 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Rezolutīvā daļa

Vadoties no tiesas sēdē noskaidrotā un pamatojoties uz Civilprocesa likuma 432.- 434.pantu, Civillietu tiesas kolēģija

nosprieda:

prasību apmierināt.

Nodibināt braucamā ceļa servitūtu nekustamam īpašumam Smiltenes novada, Brantu pagasta /Nosaukums A/ ar kadastra Nr. /numurs G/, kā kalpojošam nekustamam īpašumam, par labu nekustamam īpašumam Smiltenes novada, Brantu pagasta /Nosaukums B/, kadastra Nr. /numurs D/, pastāvoša ceļa vietā 3 m platumā, 96 m garumā, atbilstoši mērnieka /pers. K/ 2014.gada 13.martā mērītajai un sastādītajai "Iespējamā ceļa servitūta izvietojuma shēmai piebraukšanai pie dzīvojamās mājas Smiltenes novada Brantu pagastā īpašumā /Nosaukums A/.

Piedzīt no /pers. F/, personas kods /personas kods/, par labu /pers.E/, personas kods /personas kods/, tiesāšanās izdevumus valsts nodevu: 71,14 EUR, ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 9,40 EUR, ar lietas vešanu saistītos izdevumus advokāta palīdzības samaksai 470 EUR, kopā EUR 550,54 (pieci simti piecdesmit euro 54 centi), ieskaitot tos /pers.E/, personas kods /personas kods/, AS „SEB banka'' norēķinu kontā Nr./numurs/.

Piedzīt no /pers. F/, personas kods /personas kods/, valsts labā ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 15,49 EUR (piecpadsmit euro 49 centi).

Spriedumam daļā par tiesāšanās izdevumu piedziņu noteikt labprātīgas izpildes termiņu 10 dienas no sprieduma likumīgā spēkā stāšanās dienas.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā 30 dienu laikā, skaitot no pilna sprieduma sastādīšanas datuma 2016.gada 24.novembra, LR Augstākās tiesas Civillietu departamentā Civilprocesa likuma 451.,452.pantā paredzētajos gadījumos, kasācijas sūdzību iesniedzot Vidzemes apgabaltiesā.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese I.Pinne

Tiesneši S.Bakmane

A.Bukavs